



Internetový nezávislý list podporující svobodné myšlení, podnikání a vytváření občanské společnosti především v oblasti ASKIBURGIONU.

Ve druhém století našeho letopočtu žil v Alexandrii slavný astronom a zeměpisec Klaudios Ptolemaios. Podle vyprávění obchodníků a vojáků kreslil mapy vzdálených zemí. Velké pohoří na severu země, v níž podle něj žil velký národ Boiochaimů, označil jako Askiburgion. Přiložte-li Ptolemaiovu mapu na mapu dnešní, pod Askiburgionem naleznete Nizký a Hrubý Jeseník, část Slezska i střední Moravy. I mezi tvůrci tohoto listu naleznete nejednoho učeného Boiochaima. Na sklonku 19. století si příznivci strany realistické, sdružení kolem T. G. Masaryka uvědomili, že potřebné změny společenské vyžadují více informačních zdrojů. A tak vznikl v roce 1866 list ČAS, od počátku redigovaný Janem Herbenem. V roce 1990 si vydavatelé tohoto listu vypůjčili název i původní grafickou podobu hlavičky a vydávali až do roku 2005 list ČAS v tištěné podobě. A pochopitelně v duchu názorů původní České strany lidové (realistické). Ten pak na několik let, od 3. 2. 2005 do 21. 8. 2008 nahradil internetový deník Bruntálský Kurýr. Tento internetový, dle potřeby i tištěný list ČAS je tedy pokračováním obou zmíněných periodik a měl by v této podobě vydržet co nejdéle. Což bude i dílem vás, čtenářů.

Vydává: občanské sdružení Vlastenecký poutník, Čeladná 711, 739 12 Čeladná, v nakladatelství Moravská expedice®. Redakce: petr.anderle@tiscali.cz; ypoutnik@tiscali.cz +420 724 100 646. Odpovědný redaktor: Petr Andrle. Každé vydání najdete také na www.hbl.cz; www.marianka.eu. Objednávky: e-mail s předmětem ČAS* Registrace MK ČR ze dne 22. 3. 2001 evidenční číslo MK ČR E 11 345

SLOVO V ČASE ⁽⁴⁾

Každá vláda, bez ohledu na to, zda se označuje za levou či pravou, slibuje občanům, že díky jí se budou míti lépe. Je to holý nesmysl. Lidé se mohou mít lépe jedině díky své promyšlené a zodpovědné činnosti. Ona hesla jako „proinvestovat se k prosperitě“ a podobná jiná, jsou pouhými populistickými slogany.

Dalším bohužel populárním nesmyslem je například to, když vlády (a potažmo strany) mají ve svých programech tzv. snižování nezaměstnanosti. Takové „vize“, nás vedou pouze k podvodům. Změníme například metodu evidence nezaměstnanosti (například tím, že mezi nezaměstnané přestaneme započítávat účastníky rekvalifikačních kurzů) a výsledná čísla vypadají hned lépe. Termín snižování nezaměstnanosti je způsob, kterak se škrábatí levou rukou za pravým uchem. Reálnou vizí může být tedy zvyšování zaměstnanosti vytvářením nových pracovních míst. Jakkoli se to zdá divné, ale snižování nezaměstnanosti není totéž, jako zvyšování zaměstnanosti. Nechte si to v klidu projít hlavou.

Základní otázkou této problematiky je to, zda můžeme zajistit práci pro všechny. Nejde to. I v totalitě, kdy byla práce povinná, existovala jistá nezaměstnanost, byť nebyla spojena se snížením příjmů. Mnoho lidí nepracovalo, jakkoli měli razítko v občanském průkazu. V určitých letech denně měnilo zaměstnání až 300 000 lidí (měli placené volno na shánění nového místa), takže vlastně nepracovali. S nastálou svobodou se změnila i struktura pracovního trhu.

Vždy zde bude určitá skupina lidí, která pracovat nehodlá a volí jiný způsob obživy. Ano, může jím být i využívání nastaveného systému sociálního státu. S těmito lidmi toho moc nenaděláme.

Poté zde bude skupina lidí, kteří se dostávají do obtížné situace díky jejich sníženým možnostem vyhovět požadavkům pracovního trhu. Jde například o zdravotně postižené, mladistvé, absolventy škol, seniory, matky s dětmi a podobně. Jejich postavení je řešitelné, avšak k tomu je třeba, aby stát měl v tomto směru k dispozici poctivě promyšlený program (projekt). Což se nám za posledních 23 let ještě nepoštěstilo.

A další skupinou lidí, jimž hrozí nezaměstnanost, jsou ti, na které se jednoduše řečeno pracovní místa vzhledem ke stávající struktuře uspořádání státu nedostanou. Vždy bude méně volných pracovních míst, než počet zájemců o ně. Co tedy se s tím vším dá dělat? Odpověď zní: hodně. Pouze to zůstalo našim politikům nějak utajeno.

V souvislosti s tím je třeba vidět problematiku sociálních dávek a jiných podobných nákladů. Jen pro zajímavost: od roku 2006 do roku 2012 byly sociální výdaje Česka zvýšeny o neuvěřitelných třicet procent. Mandatorní a quasi mandatorní výdaje spolknou čtyři pětiny příjmů státního rozpočtu.

Tato nepříjemná skutečnost je doprovázena našim enormním zadlužováním-splácíme pouze úroky ze státního dluhu, dluh samotný nikoli. Když k tomu připočteme vysokou míru předražování státních zakázek odhadovanou asi na 20% a celkem zaběhlé zneužívání sociálních dávek, umožněné také tím, že kontrola pravdivosti údajů poskytovaných žadateli o podporu se provádí velice laxně, nebo vůbec, je to na oběšení.

Další překážkou našeho lepšího příští je vysoká míra korupce. Tak “proinvestovat se k prosperitě“, se vyplatí spíše těm, kdož budou mít prst na spoušti investic a jejich spřízněným rádoby podnikatelů. A pro stát, konkrétně pro ten náš, to znamená spíše radikální snížení ekonomického růstu, čehož jsme svědky již několik let.

Nedávno přišel Theo Wehner z Curychu s nápadem vyplácet všem lidem jen tak 1 500 eur měsíčně. S čímž se dá přežít. A kdo by potřeboval více, snažil by se své příjmy zvýšit prací. A jinak žádné jiné dávky neposkytovat. Myšlenka je to zajímavá, avšak pro společnost v níž budou žít samí andělé. Jinak by společnost značně upadla. Autora této myšlenky vedla k jeho úvahám skutečnost, že pracovních míst jaksí nebude přibývat. Technologický pokrok přináší paradoxně sníženou potřebu pracovníků téměř ve všech oborech.

Dá se tedy říci, že nikdy již žádná vláda (či někdo jiný) nezajistí takové zvýšení zaměstnanosti, aby byli zaměstnaní všichni, kdož chtějí pracovat?

V onom klasickém pojetí jistě ne. Ale šance zde jsou. Především by měl stát vytvořit širokou síť sociálních pracovníků – asistentů. Jakýchsi poradců pro rodiny v nouzi, pro sociálně málo přizpůsobivé a další, jejich umístění na trhu práce je téměř beznadějně. Přineslo by to možná menší zneužívání dávek, protože by byla lepší kontrola skutečných stavů rodina jednotlivců dávky pobírajících.

Ale to není podstatné. Napomohli bychom integračnímu procesu, tedy začleňování těch, které jsme zatím nechali v jejich osudech naprosto samotné. Mohl by se zvýšit i počet neziskových organizací pracujících v uvedené oblasti a postupně by stát na ně přenášel to, co nikdy nebude umět. Pomáhat citlivě v nouzi, při narození, v nemoci i v umírání. Ovšem nikoli tím, že vytvoříme uměle jakousi agenturu, které přidělíme pár milionů a uděláme si čárku-splněno. Výsledkem tohoto necitlivého sociálního kouzelnictví je většinou stav, který kdysi dávno označil známý polsky aforista Stanislaw Jerzy Lec za stav, v němž „se vždy najedou nějací Eskymáci, kteří stanoví pravidla na chování obyvatel tropických krajín“. Tak se konec konců chovají v posledních letech i naše vlády a strany.

Takto racionálně pojatá sociální politika by pomohla přinést doslova tisíce pracovních míst. Odtud by se později mohli rekrutovat kandidáti do vyšších úředních postů a konec konců i kandidáti všech úrovní voleb. O tom, že by se takto bez zbytečných cirátů napomohlo řešení postavení nejrůznějších etnik, včetně cikánů, o tom není pochyb.

V okolních zemích (zejména v Německu a v Rakousku) velice dobře již déle než deset let fungují tzv. soziamarkety. Sociálně potřební v nich mohou nakupovat za ceny až o 75% nižší. Jak je to možné? S něčím pomáhají mecenáši a další organizace, které mají sociální práci jako předmět své činnosti. V podstatě jde o jistý druh charity.

Pochopitelně, že jsou stanovena přísná, ale jednoduchá pravidla, jak prokázat nárok na nákup v soziamarketu, například tím, že celkový příjem občana nedosahuje určité stanovené výše. Rovněž je regulováno množství zboží, které může zákazník například během týdne nakoupit, aby se předešlo spekulacím.

Je to účinnější, než nejrůznější sociální dávky a není to nic ponižujícího, jít nakoupit do levnějšího obchodu. Jeho provoz navíc přináší další nová pracovní místa nejen při přímém prodeji, ale může povzbudit i další podnikatelské (dodavatelské) aktivity.

Ten to systém je rozhodně lepší, než vznik agentury pro nezaměstnané, který se nyní rýsuje na Ostravsku pod názvem Labour Pool. Nebo také Nový začátek. Předpokládá se, že bude firmám „půjčovat“ zaškolené pracovníky, které si je v konečné fázi mohou ponechat. Projekt by měl být realizován hlavně z prostředků evropských fondů, což nastoluje otázku, zda by to s nimi nedopadlo stejně, jako s těmi ostatními, které jsou u nás hrubě zneužívány.

Argument, že se tento systém osvědčil například v Nizozemsku či v Anglii, neobstojí. Jde o země mnohem vyšší politickou kulturou a s daleko nižší mírou korupce. Jistou nedůvěru vzbuzuje i to, že tuto agenturu podporují různé krajské orgány, včetně krajského úřadu, které se doposud při vytváření podmínek zvýšené zaměstnanosti zatím nijak nevyznamenal. Ba naopak. Navíc v optimálním případě by se ona avizovaná pomoc mohla týkat spíše desítek lidí, než tisícovkám zaměstnanců, kteří by v dohledné době mohli přijít o práci.

Ostravsko začíná být trochu specifické. Útlum těžby uhlí, očekávané snížení hutní výroby, to vše se dalo očekávat. Region na to není absolutně připraven, on na to není také vůbec připravován. Přitom i Ostravsku by mohly pomoci nejen náměty výše uvedené, ale i další zkušenosti evropských zemí. Jít cestou hospodářského rozvoje vytvářením malých výrobních firem, z velké části na bázi svépomocného družstevnictví. Máme v tom tradici, jen se k ní vrátit.

V roce 1929 bylo v naší zemi 1 415 obchodních a řemeslných družstev, v roce 1937 jich bylo již přes dva tisíce. Kvalifikovaní dělníci, kutilové, řemeslníci, ale i lidé nevyučení se spojovali ke společné nezávislé práci a zakládali speciální výrobní družstva. Podobnou cestou se v této době vydává i německá ekonomika. Stačilo by, kdy stát uvolnil prostředky na počáteční rozjezdy. Drobných průmyslových objektů (často již několik let opuštěných) je na Ostravsku více než dost. V první republice jsme měli také dobře zorganizovanou síť bytových družstev (ta dnešní jsou bohužel o něčem jiném) a také silnou síť prodejních družstev. Dnešní COOP, tedy bývalá Jednota je také o něčem jiném. V roce 1930 měla spotřební družstva téměř dva miliony členů. A o tom jak moderní družstevní hnutí kultivuje své členy i okolí.

Zdaleka nejde o nějaký exkurz do minulosti. Silná současná družstevní hnutí ve Francii, v Nizozemsku, ve Španělsku, v Itálii nebo v Dánsku a v Rakousku, by pro nás mohla být inspirující. Některé evropské státy mají ve svých ústavách deklaraci družstevní identity vydané Mezinárodním družstevním svazem. Jiné se na ni odkazují ve svých právních předpisech. U nás jsou pochopitelně výrobní i jiná družstva také. A prosperující. Jenže je jich velice málo. Na Ostravsku by mohl rozvoj družstevní politiky pomoci. Bylo by to sice o hodně těžší, než založit agenturu a čekat na dotace, leč o mnoho účinnější. Jenže o tom co je lepší, si musí lidé na Ostravsku rozhodnout sami. V každém případě, by neměli chtít řešení od úřadů. To je cesta do pekel.

Lidé v regionu musejí vzít svůj osud do svých rukou. A od úřadů, ano prosím, žádat potřebnou míru správní a právní, případně i finanční podpory. Avšak spoléhat se výhradně na úřad, na pseudoagentury či na zásah vlády, to je naprosto zbytečné. Však máme docela čerstvé zkušenosti s vládními zmocněnci, kteří byli svého času krajům přidělováni. Nikdy nic nevyřešili. Zůstal nám po nich pouze Wolfův podvodný projekt.

Petr Andrlé

Na Velký Javorník se vrátila rozhledna, dílo Lesů České republiky



Dvě knihy, které byste si neměli nechat ujít:

PŘI PŘEČTENÍ TÉTO KNIHY VÁS MRAZÍ

(Umberto Ecco)

Obecné dějiny ničení knih

Fernando Báez

Od chvíle, kdy člověk získal schopnost myšlení, snaží se své myšlenky zaznamenat nejrůznějšími způsoby na nejrozmanitější materiály. Avšak po stejně dlouhou dobu jsou písemné záznamy nuceny svádět tvrdý boj o přežití, potýkat se s plynutím času, přírodními živly i ničivou silou samotného člověka. Tato kniha je fascinující a velice podrobnou exkurzí do světové historie ničení knih, kde se knihy stávají obětí hmyzu, záplav, plamenů, válek a především lidské posedlosti – fanatických politiků, církevních hodnostářů a rovněž dogmatické ostražitosti cenzury. Kniha jakožto pramen vědění musela ve všech civilizacích a ve všech dobách bojovat proti lidské neústupnosti a barbarství. Existuje mnoho prací o dějinách knih, čtení nebo o bibliofilích, avšak doposud žádná se nezabývala zánikem knih. O to významnější je kniha Fernanda Báeze, na niž autor dvanáct let sbíral materiál po celém světě. Dílo je rozděleno do tří rozsáhlých částí a je doplněno daty různých případů pálení a ničení knih jak na západní, tak na východní polokouli, ať už na jejich zániku nese vinu přírodní katastrofa nebo člověk. Obecné dějiny ničení knih se dočkaly už více než třiceti vydání v sedmnácti jazycích. Kniha plná dat, informací a otazníků. Obecné dějiny ničení knih jsou obdivuhodnou knihou, po jejímž přečtení v nás zůstane touha, aby ještě pokračovala. A také děs ze zjištění, nakolik dokážou být lidé barbarští.

Recenze:

[**Zničte knihy! Popel lehl Korán, Talmud, Dubliňané i Harry Potter, Klára Kubíčková, idnes.cz, 13. 5. 2013**](#)

[**K literatuře lze přistupovat různě, Jan Jaroš, kultura21.cz, 31. 5. 2013**](#)

Jan Lukavec, kulturolog, redaktor serveru iLiteratura.cz

Báez nezapře svoje ne zrovna přátelské vztahy ke Spojeným státům americkým a k pravicovým diktaturám a režimům. Neúměrně velkou plochu věnuje – jakkoli tragické – zkáze knihoven po svržení Saddáma Husajna, a možná trochu přehnaně zdůrazňuje i to, že během druhé světové války řada amerických knihoven ničila knihy připisované domnělým německým nepřítelům. Naopak když píše o ničení knih španělskými komunisty a anarchisty ve třicátých letech minulého století, dává si záležet na tom, aby zdůraznil, že se tak dělo proti vůli republikánských intelektuálů; a když chválí Hrabalovu Příliš hlučnou samotu, čtenář se skoro nedozví, že tehdy šlo o ničení knih nařízené komunisty...

Ochota ničit roste se vzděláním

Paleta ničitelů, které Fernando Báez v knize shromáždil, je každopádně pestrá: ironicky referuje například o aktivistech proti apartheidu, kteří „předvedli svou toleranci při útoku na knihovnu

Holandsko-jihoafričské společnosti v Amsterdamu, když všechny její knihy naházeli do okolních kanálů“. Nebo o studentech, kteří pálí vlastní učebnice, které pro ně ztělesňují – jejich „přenáročnou, přihlouplou a pedantskou profesorku“, nebo se tak alespoň chtěli pomstít za všechny „podrazy, co jim profesori nadělali a pak se jen tak vypařili“. Okrajově jsou připomenuty i rituální, i když třeba jen symbolické praktiky, kdy zničení textu formou jeho fyzického pozření je vnímáno jako skutečně hlubinné osvojení si jeho obsahu, příslušných znalostí a dovedností. Sám jsem se kdysi v jedné katolické farnosti účastnil obřadu, při němž každý z přítomných vhodil do ohně dopis adresovaný Bohu; fyzický zánik listu měl tehdy představovat jeho „odeslání“ do jiné dimenze.

Pálení "neněmeckých" knih v centru Berlína (1933)

Někdy Báez pronáší příliš jednoznačná prohlášení, například když tvrdí, že „kdo ničí knihy, ví, co dělá, a dělá, co ví. Jeho cíl je jasný: zastrašit, demotivovat, způsobit ztrátu historické paměti, zmírnit odpor, vzbuzovat pochybnost“ (pro pokus zničit paměť zavádí pojem „bibliokaust“). Na dalších stránkách knihy ale poskytuje množství příkladů, které tento schematický obraz opravují a dokreslují. Ukazuje například, že čím jsou národy nebo jednotlivci vzdělanější, tím jsou ochotnější ničit knihy, přičemž jejich motivace nespočívá v samoúčelné destrukci, ale často jsou vedeni snahou zabavená díla nahradit jinými. K tomu autor uvádí řadu historických příkladů, počínaje Achnatonem, který nechal spálit náboženské texty vzniklé před jeho nástupem a zavedl místo nich vlastní literaturu. Sluší se doplnit, že obdobný byl i případ nejznámějšího českého ničitele knih, jezuity Antonína Koniáše.



Strach a úzkost ze sebe sama

Stranou Báez nenechává ani spisovatele, které podle něj „strach, sklíčenost či zklamání“ dohnaly k tomu, že své vlastní práce sami zničili nebo na smrtelném loži vyjádřili přání, aby se tak stalo. To není jen notoricky známý příklad Franze Kafky, už římský básník Publius Vergilius Marco ve své závěti nařídil, aby bylo spáleno jeho epické dílo Aeneis. A následovat by mohl dlouhý výčet: například Adam Smith, autor Pojednání o podstatě a původu bohatství národů, byl prý již na

vrcholu slávy, a přesto „kvůli své nejistotě, aby se některé z jeho nedokonale redigovaných rukopisů nedostaly po jeho smrti náhodou ke čtenářům, zničil celou řadu svých textů, mezi nimiž se měly nacházet nejspíše též spisy o rétorice“. Německý spisovatel a filozof Ernst Jünger v roce 1945 spálil své četné dokumenty ze strachu před Spojenci, a Giovanni Papini zase nechal shořet celé vydání své ateistické knihy Le mémorie d’Iddio (Vzpomínky na Boha) poté, co se obrátil ke křesťanství. A dokonce i Jorge L. Borges se přiznával: „Ještě před pár lety, pokud cena nebyla přehnaná, jsem skupoval výtisky svých knih a pálil jsem je.“ Samostatná kapitola pak nese název Knihy spálené v knihách o

beletristických textech, v nichž se ničí knihy (čestné místo v ní pochopitelně opět zaujímá Borges).

Kromě tisícových případů a druhů ničení se v knize dozvíme navíc i leccos dalšího, třeba o dřívějším a současném skladování knih. Nebo o tom, že knihovníci slavné Alexandrijské knihovny do svěřených svazků vpisovali značky upozorňující na chybějící nebo chybně se opakující verše, či naopak označující zvláště krásný verš hodný pozornosti. A dozvíme se také o svaté Wilboradě, která zemřela mučednickou smrtí, když předtím ukryla knihy z klášterní knihovny a tím je zachránila. Proto je údajně pokládána za patronku milovníků knih, v Německu a Švýcarsku navíc i knihoven a knihovníků – připojme, že u nás tuto roli zastává svatý Vavřinec.

A knih je beztak pořád víc a víc...

Knize ale jednoznačně dominuje nikoliv zachraňování, nýbrž ničení knih. Autor sám o sobě přiznává, že je tímto tématem „posedlý“, a to už od chvíle, kdy rozvodněná řeka zcela zničila knihovnu v městě, kde jako malý žil a v níž předtím trávil celé dny. S tímto otřesným zážitkem se prý „nikdy nevyrovnal“. Jako čtenáři „vděčíme“ této události za Báezovu umanutost a pracovitost, s níž svůj seznam zničených knih stále rozhojňuje a doplňuje. Bohužel se mu přitom nedostává odstupu. Jeho vyjádření někdy vzbuzují dojem, že byly zničeny všechny výtisky dané knihy (i když to většinou není pravda a v nějaké podobě daná kniha dostupná je). Dramaticky píše o „děsivé“, případně „ohromující“ a „skličující“ zkáze knih a lamentuje nad tím, jak málo textů se nám dochovalo třeba z antické doby; skepticky ale můžeme dodat, že až na výjimky i to málo, co se dochovalo, čtou dnes hlavně specifictí nadšenci, odborníci či studenti maturující z latiny. I když se autor ničením knih zabývá už dlouho, jako by ho znovu a znovu překvapovalo, že k němu stále dochází. Přitom na světě dříve či později všechno podléhá zkáze, a proč by zrovna knihy měly být výjimkou? To píšu s vědomím, že se knihami zabývám po většinu svého bdělého stavu a nevím, co bych si bez nich počal. Ale možná více než biodiverzita živočišných i rostlinných škůdců knih by nás mělo zneklidňovat, jak se stále snižuje celková druhová rozmanitost na naší planetě a kolik druhů denně zanikne. I když je ničení knih bezesporu odsouzeníhodné, jemu navzdory celkové množství knih (v počtu výtisků i originálních titulů) stále vzrůstá, jen v České republice to denně bylo v roce 2011 přes 40 titulů. A kdo to má učíst...

Fernando Báez

Fernando Báez (nar. 1963) je venezuelský básník, esejista, romanopisec a bibliofil. Získal doktorát z knihovnictví a následně působil na Andské univerzitě v Méridě. Je autorem mnoha knih, například La destrucción cultural de Iraq (Kulturní destrukce Iráku, 2004), El traductor de Cambridge (Překladatel z Cambridge, 2005), El saqueo cultural de América Latina (Kulturní drancování Latinské Ameriky, 2007) nebo Las maravillas perdidas del mundo (Ztracené krásy světa, 2010). Proslavil se jednak svou tvorbou zaměřenou na téma ničení knih, jednak knihou o vlivu invaze do Iráku na místní kulturu, kvůli níž je dodnes v USA vnímán jako persona non grata. Přeložil také řadu děl z klasické řečtiny

15. ročník

Mezinárodní festival adventních
a vánočních zvyků, koled a řemesel



www.souzneni-festival.cz

Souznění

12. - 15. 12. 2013

Václavovice, Frýdek-Místek,
Kozlovice (Beskydy), Ostrava

*CONSONANCE 2013: 15th International Festival of Advent and Christmas Traditions,
Carols, and Handicrafts - 12th to 15th December 2013*

Mezinárodní festival adventních a vánočních zvyků, koled a řemesel Souznění v předvánočním čase na několika místech Moravskoslezského kraje. Bohatý program nabízí od 12. do 15. prosince nejen koncerty a představení v zajímavých prostorách (kostely, koncertní sály, exteriéry), ale také doprovodné výstavy, umělecká řemesla a filmovou projekci. Festival otevře ve čtvrtek program v kostele sv. Václava ve Václavovicích. V pátek se festivalové dění přesune do Frýdku-Místku, tentokrát do kostela sv. Jana a Pavla. Součástí Souznění je rovněž oblíbený sobotní Vánoční jarmark v Kozlovicích s následným zvykoslovným programem a nabídkou regionálních specialit. Festival, který je ojedinelou mezinárodní přehlídkou tohoto typu, ozdobí v neděli slavnostní mše svatá v Ostravě-Mariánských Horách, jež předchází závěrečnému Galakonzertu v Domě kultury města Ostravy.

Informace a program na www.souzneni-festival.cz

Zdeněk Tofel, Ostrava 11. 1. 2013

e-mail: tofel.zdenek@o2active.cz

mobil: +420/604245814

Skvělou recenzi následující knihy zveřejnil pan Benjamin Kuras na www.ceska.pozice.cz

Na vlnách BBC a Svobodné Evropy

Třetí československý odboj (protikomunistický) nesestával jen z domácího disentu a na něj napojených exilových organizací a vydavatelství. Patří k němu i zahraniční vysílání západních rozhlasových stanic, jehož pracovníci se vesměs velkým vlasteneckým hrdinstvím neholedbají a spokojí se s pověstí slušných profesionálů. Byla to pro většinu konec konců slušně středostavovsky placená a uctívaná práce, v níž riziku ohrožení života byla vystavena jen hrstka výjimečně mimo své zaměstnání politicky aktivních jedinců, jakým byl Bulhar Georgi Markov.

Historici nám dodnes dluží kompletní dějiny československého exilového vysílání 1948-1989, plného slavných novinářských es, ale i neméně pracovitých anonymů a pseudonymů. Osobních záznamů z první dvacítky let je málo, z tehdejších redaktorů už nikdo nežije, paměti moc nenapsali. Z druhé dvacítky zůstává dodnes několik aktivních, kteří nastoupili po roce 1968, ale k sepisování podrobných pamětí se moc nemají. Málo je těch, kteří stihli obě období překlenout nástupem před rokem 68 a spoluprací se starými novinářskými mazáky válečné a těsně poválečné éry. A ještě méně z nich je těch, kteří za tu dobu stihli působit ve více než jedné stanici.

Jednou z mála takových anonymních a pseudonymních osobností, která od roku 1965 až do pádu komunismu vystřídala BBC a Svobodnou Evropu, je Zuzana Fried-Preissová, nad jejíž právě vydanou knížkou "Na vlnách BBC a Svobodné Evropy" (nakl. Prostor) by se historici měli tetelit blahem. Nesmírně čtivým, až románově napínavým stylem líčí vystrašený výjezd dvacetileté studentky v roce 1964 s rozhodnutím se už nevrátit. Bez sebemenší sebelítosti či výčitek zaznamenává postupné zklamání z řecko-anglického přítele, který se s ní oženil, aby jí zajistil v Británii trvalý pobyt, ale z něhož se klube věčný student bez vindry, kterého musí sama živit, až jí i jejich malé dceři zmizí a jí trvá dva roky se ho přes řecké a kyperské úřady dopátrat k rozvodu. S nostalgií po velkém státníkovi sleduje Churchillův pohřeb. Se zábavnou ironií popisuje dopisy kamarádek z Československa žádajících, aby jim poslala to či ono, když ona si není jistá, z čeho příští týden zaplatit nájem. S dojemným humorem líčí pobavení anglických šéfů BBC přijímajících ji do slovenského vysílání v sedmém měsíci těhotenství i jejich nepotlačitelné nadšení z vzácného nálezu konečně dostatečně kvalifikovaného Slováka, který by mohl nahradit někoho z už dlouho nadsluhujících stařešinů.

Dramatem plným záludností a kudel v zádech je její šestiměsíční zkušební lhůta, během níž zažívá podraz za podrazem od všech tří starších kolegů, kteří se jí (a anglickým šéfům) snaží dokázat, že studiem v Praze a v komunistickém školství ztratila správnou slovenštinu a na dlouhodobou smlouvu nemá nárok. Jejich oblíbenou zbraní je přeškrtnout a přepisovat jí texty do takové nečitelnosti, aby se musela při vysílání zakoktatvat. Vycházejí z jejího vyprávění téměř jako karikatury tří typů slovenských intelektuálů: nacionalistický katolík nesnášející luterány, nacionalistický luterán nesnášející katolíky, "čechoslovakista" nesnášející oba nacionalisty (a jimi

oběma nesnášený), zatímco všichni tři společně (ač nenápadně, v BBC to nepatří k bontónu) nesnášejí Židy.

V takovéto sestavě má čechoslovakistická Židovka s pražským vzděláním a znalostí pěti jazyků zaděláno na vyhazov. Zachraňují ji čeští kolegové, kteří svoje Slováky už dlouho znají, třebaže mají od nich vysílání jazykově oddělená. Podaří se jim anglickým šéfům vysvětlit, co se děje, a slovenští kolegové dostanou příkaz zmlknout. Od té chvíle se Zuzana mimo práci na slovenském vysílání baví téměř už jen s Čechy. Českým kolegům také věnuje dlouhé pasáže svých londýnských vzpomínek.

Z nejstarších mazáků vyniká předválečný zpravodaj konzervativní Národní politiky Přemysl Papírník, který už v roce 1937, k nevíře svých vlastních šéfredaktorů, odhaloval Stalinovy masakry. V roce 1939 "uvázl" v Londýně a do Československa se už po válce nevrátil. Zná se s kdekterým evropským hrabětem, knížetem a vysloužilým premiérem. Vždy oděný s elegancí anglického bankéře v proužkovaném obleku s vestou, komentuje světové události ve svém pravidelném týdenním programu Glosátor. Ve vzpomínkách na válečné vysílání rád karikuje nosový hlas prezidenta Beneše, jehož poznal zblízka a dokáže o něm říct málo pochvalného. Historici zabývající se postavou Edvarda Beneše si zde ostatně pochutnají na dlouhých pasážích výpovědí starších českých a slovenských redaktorů z osobních setkání i dlouhodobých vztahů s Benešem. Jsou to výpovědi převážně negativní a mnohdy objasňující Benešovy politické i charakterové slabosti a selhání.

Sovětská invaze v roce 1968 připravila do BBC novou vlnu emigrantů, v níž jsem měl to štěstí být i já, takže Zuzaniny vzpomínky v kapitolách "Bush House ve víru událostí" a "Československý exil a čs. redakce BBC" se téměř do puntíku překrývají s mými. Gigantickými a laskavými mentory se nám vedle už brzy do penze odcházejícího, ale na Glosátora stále jednou týdně přicházejícího Papírníka staly tři osobnosti, jejichž jména by se v dějinách české žurnalistiky měla trvale tyčit do velké výše.

Ivan Jelínek, básník, mystik, válečný důstojník na frontě západní i východní, milovník vína, jídla, žen, Francie a Itálie, znalec starořecké literatury a staroindické mystiky - a sveřepý Moravák důsledně se s posluchači loučící "nazhledanou". Karel Brušák, předválečný pražský novinář a literární vědec, profesor češtiny na Cambridgi, autor stovek literárních esejů a nekonečně vynalézavý recesista. A Zdeněk Lederer, který se rád označoval za "zakládajícího člena Terezína", autor světoznámé dokumentární publikace o Terezíně, "absolvent" několika koncentráků, poválečný novinář a spolupracovník Tigrídův, vůči nám rozhlasovým zajícům pečlivý profesionální rádce. O všech třech tato knížka podává laskavé a vděčné svědectví, osobní a dostatečně podrobné na obohacení dokumentace o české exilové žurnalistice.

Po několika letech profesní odmlky z rodinných důvodů se Fried-Preissová vrací k mikrofonu ve Svobodné Evropě, s níž (a s Mnichovem) se nedokáže sžít a po několika konfliktech se slovenskými nacionalisty a antisemitským farářem se nechává přeložit jako zpravodaj SE do svého milovaného Londýna. Odtud nám v závěrečných kapitolách přibližuje britské politické a kulturní osobnosti, s nimiž se setkává a natáčí rozhovory. Fakta jsou zde – a po celou knížku – prokládaná úvahami bystré pozorovatelky se sloní pamětí a důsledně demokratické myslitelky. Tím se její knížka stává nejen historickým dokumentem o práci novinářského exilu, ale také vzácně chápavým komentářem událostí důležité a informačně zanedbávaného kapitoly našich moderních dějin.

A v člověku, který s autorkou téměř celou tu dobu kamarádí, vzbuzuje lítost, že Brušákovu často opakovanou radu stát se spisovatelkou si vzala k srdci s tak krutým zpožděním.

POD ONDŘEJNÍK TO NENÍ TAK DALEKO

VZPOMÍNKA NA BARBORU, ŽENU PRVNÍHO A POSLEDNÍHO PORTÁŠE NA OPÁLENÉ

Rodinné setkání přátel přírody, turistiky a historie

3. srpna 2013 ve 14.30

SKI areál restaurace

Opálená v Čeladné

Čeladná - Pstruží

201. výročí památné události z portášské historie v Čeladné

PROGRAM:

1. Vysvěcení sochy Barbory, manželky prvního a posledního portáše z Opálené (foto sochy Barbory s druhorozeným synem Matějem vpravo, pod ní socha portáše Jurajka Halaty) farářem ThLic. Václavem Tomíčzkem
2. Stručné vyprávění o tom, co se na tomto místě odehrálo před dvěma sty lety, v červnu 1812, a co se dělo později
3. Vystoupení členů Klubu vojenské historie Nový Jičín, historický pěší pluk č. 7 - Graf Franz Xaver Harrach Kunvald - Nový Jičín. Čestná salva k uctění památky portášovy ženy Barbory
4. Vystoupení zbojnické skupiny Ondráše Fucimana
5. Vystoupení Portášů z Valašské Bystřice
6. Vystoupení tanečního souboru Valašský vojvoda
7. Slavnostní vatra
8. Všeobecná zábava

Opékání borana

Jurajkův guláš

Speciality

z kuchyně Barbory

Placky a frgály

 **Opálená** 
www.arcaal-opalena.cz

Hraje a tančí Soubor lidových písní a tanců Valašský vojvoda z Kozlovic

Podivuhodný příběh portáše Jurajky a jeho ženy Barbory na Opálené



7. července 2012 jsme ve SKI areálu restaurace Opálená v Čeladné vysvětlili sochu Jurajka Halaty, prvního a posledního portáše z Opálené.

(Snímky z loňské slavnosti doprovázejí tento text). Současně jsme vám vyprávěli zajímavou epizodu z jeho života. Jurajkův tatínek Matěj si kdysi postavil nedaleko odtud chalupu, avšak netušil, že jeho jediný syn se stane portášem. V té době byli portáši ochránci práva v oblasti Beskyd. V Čeladné pak byla velmi silná portášská posádka. A v červnu 1812 se to stalo. Lupiči z druhé strany hranic unesli malého Jurajku, Jurajkova syna. Počítali s výkupným. Tu příhodu jsme popsali takto:

ÚNOS PORTÁŠOVA SYNKA!

Jednoho dne se v okolí Kunčic objevila jakási divná cháska pobertů, snad prý odněkud z Uher přišli. Mají všichni portáši nastoupit, i ti, kteří bývali doma jen v pohotovosti. Jurajko navrhol ženě Barboře, že ji odvede k jejím rodičům, aby tam přečkala nejhroší. Ale Barboře se tuze nechťelo a Jurajka s těžkým srdcem nastoupil do služby.

Když dva dny poté přiběhla nešťastná a plačící matka Barbora k fojtovi do Čeladné, nemohli z ní lidé dostat kloudného slova. Posléze pochopili. Chlapec si hrál před chalupou a ona sbírala klesti v lese. Viděla, jak přiběhli tři muži a Jurajku odnesli. Běžela za nimi, ale kdež. Jen jednoho z nich si bude pamatovat. Vysoký, černý, s očima lesklýma a s velkou jízvou na čele.

Brzy se objevili i portáši. Okamžitě rozestali posly k ostatním. Večer již měli zprávu, že oni lupiči z Uher se ukrývají u Mrtvé vody mezi Smrkem a Růžencem. Mezitím se v Čeladné sešlo přes padesát portášů. Věc se pochopitelně rozkřikla, únos dítěte vzbudil velkou pozornost, takové věci se běžně nestávaly. Alespoň nikdo něco podobného nepamatoval. Jenže když se na Smrk vydá přes

padesát mladých chasníků, kteří jsou v lese jako doma, kteří ve tmě vidí jako ve dne a kteří jsou odhodláni napravit tu strašnou věc, která se stala jejich druhovi, neměli lapkové z Uher šance. Ještě týž den večer bylo všech pět loupežníků ve vězení na Hukvaldech a oba Jurajkové u své maminky a ženy. Později vzkázal vrchní z Hukvald, že ti „uherští“ nechtěli chlapci ublížit, jen s výkupným počítali. Podařilo se jim to již jednou, kdesi pod Vsetínem.

ODKUD SE VZAL NÁZEV OPÁLENÁ ?

I to jsme v loňském roce popsali. Po dopadení únosců se v červenci 1812 rozběhli poslové na různé strany. Portáš Jurajko pozval své bratry ve zbrani, fojty, sousedy, hajné a všechny, kteří mu v té těžké době pomohli skutkem i dobrým slovem, k velkému ohni, který hodlal zapálit na společném děkovném setkání. Jurajko chtěl, aby světlo ohně bylo vidět široko daleko, na znamení pevného pouta portášského. A proto přicházeli ten červencový večer hosté k Jurajkově ohni a každý nesl s sebou otáčku chrastí na onen oheň. Stráž pod Halatovic chalupou byla ozářena jako ve dne a mohutný podlouhlý hřeben Ondřejníku svítil jakoby rudě. Byla to velká a mohutná oslava.

Když brzy ráno oheň uhasinal, seděl v kruhu kolem ještě nejvěrnější Jurajkoví druhové. Ovšem když slunce ozářilo plně celou stráž i les kolem, užasli všichni. Od velkého ohně opálila se na desítky metrů dokola tráva a žár zanechal i stopy na porostu okraje lesa. Od té doby se říká tomuto místu Opálená.



Na snímku v pravo: Starosta Čeladné Pavol Lukša (vpravo) a Petr Mikeska (zcela vzadu) odhalují sochu portáše Jurajka Halaty

BARBORA HALATOVÁ a její řeč k portášům

Také jsme si v loňském roce připomněli, že každoročně vždy v červenci přicházeli na Opálenou portáši ze široka a daleka. Dlouho do noci vždy plál oheň a muži si vyprávěli, co vše zažili ve službách právu a spravedlnosti.

Jednou přivedl mezi ně portáš Jurajka svoji ženu. V náručí držela nedávno narozeného dalšího syna, kterého pokřtil jménem Matěj. Na dědečkovu památku. Barbora Halatová přítomným připomněla, že v dobách, kdy oni vykonávají svoji těžkou službu, mají neméně těžkou úlohu i ženy portášů. Starají se o děti a často na nich leží i tíha hospodářství. „I k tomu je potřeba značné odvahy“, řekla jim tehdy Barbora a pokračovala: „Byla bych ráda, kdybychom se zde scházeli všichni. Vy, vaše ženy i vaše děti. Opálená je dost velká na to, abychom se sem vešli“.

Od té doby se na Opálené scházely celé rodiny portášů. Když bylo Matějovi čtvrt století (byl také portášem a sloužil ještě se svým otcem) byl v roce 1830 moravský zemský sbor portášů rozpuštěn. Doba vyžadovala jiné formy, a tak byli portáši nahrazení centrálně řízeným četnictvem a finanční stráží. Na portáše se však nezapomnělo.

Nezapomínáme na ně ani my. Proto vás zveme vždy v červenci do areálu na Opálené. Budeme rádi, když přijдете si se svými rodinami, tak, jako to dělali dvě století před námi čeladeňští portáši na přání obětavé a hrdinné ženy Barbory Halatové. A zkuste poděkovat za vše svým ženám, dětem, partnerkám, maminkám, babičkám a vlastně celým vašim rodinám.



**Pravá a originální
OPÁLENSKÁ PORTÁŠOVKA
je připravena k ochutnání pro účastníky této akce**



Autorkou další portášské sochy je opět řezbářka Jana Vytřasová (na snímku vlevo v roce 2013 na při práci na soše Barbory Halatové). Autorčina cesta k řezbářství nebyla jednoduchá. Sama o tom píše: Dřevo jsem prostě vždycky zbožňovala a stále jsem se zdokonaľovala při jeho opracování: učila se sama všechny základy řezbařiny, protože v rodině, ani nikde v sousedství žádný řezbář nebyl, aby mi jakkoliv „řemeslo“ usnadnil... Přes všechny životní zatáčky a objížďky jsem si nakonec svůj sen splnila a řezbářství mě už několik let profesionálně žije. Dnes už vyřezu cokoliv, ale hlavně se věnuji figurální a portrétové řezbě. Vždycky mě zajímala lidská tvář, jak jí život tvaruje a piše do ní. Já se to všechno snažím zachytit. Snažím se jít cestou „od řemesla k umění“. (<http://vytrasova.com>)

BŮH ŽEHNEJ NAŠÍ DOMOVINĚ

Na „těšince“, dřevěné ručnici portášovy sochy je již od roku 2012 mosazná tabulka s nápisem „Bůh žehnej naší domovině“. Dotkněte se tabulky dvěma prsty a přejte štěstí a rodinnou pohodu

všem svým blízkým. Pfání se vám zcela jistě spíní. Vyzkoušeno. A dotkněte se také dřevěné nové sochy, portášovy ženy Barbory. Zajistí vám rodinnou pohodu a radost ze života.

Podivuhodný příběh prvního portáše Juračky a jeho ženy Barbory na Opálení - příležitostný tisk a pozvánka. Vydal Petr Mikeska v tiskárně APRO Brumtál, Ruská 10 v nákladu 3 000 výtisků. Text Petr Andrie. Fotografie (Barbora Halatová, Juračka Halata a údolí Opálení) Petr Kasal, Červenec 2013.

PROČ TO ŠLO PŘED STO LETY, PROČ TO NEJDE DNES?

PETR ANDRLE

Nezaměstnanost v zemích eurozóny stále stoupá a letos v dubnu dosáhla rekordní úrovně 12,2 procenta. Loni v dubnu byla v eurozóně nezaměstnanost 11,2 procenta, zatímco v celé sedmadvacítce činila 10,3 procenta. Eurostat odhaduje, že letos v dubnu nemělo v EU práci 26,588 milionu lidí, z toho 19,375 milionu v eurozóně. Proti dubnu loňského roku to znamená zvýšení o 1,644 milionu nezaměstnaných v eurozóně a o 1,673 milionu v celé EU.

Nejnižší nezaměstnanost byla letos v dubnu v Rakousku (4,9 procenta), v Německu (5,4) a Lucembursku (5,6 procenta). Nejhorší situace je v Řecku, kde bylo bez práce 27 procent lidí (údaje za únor). Ve Španělsku v březnu nezaměstnanost vzrostla na 26,8 procenta a v Portugalsku se zvýšila na 17,8 procenta. Míru nezaměstnanosti v České republice Eurostat odhaduje v dubnu na 7,2 procenta oproti 7,3 procenta v březnu. Podle českého ministerstva práce a sociálních věcí se nezaměstnanost snížila na 7,7 procenta oproti březnovým osmi procentům. Alarmující je nezaměstnanost mládeže. V dubnu bylo v celé unii bez práce 23,5 procenta mladých lidí do 25 let a 24,4 procenta v eurozóně. V obou případech pak nezaměstnanost mladých před rokem dosahovala 22,6 procenta. Celkem bylo v EU bez práce 5,6 milionu mladých lidí, z toho 3,6 milionu v eurozóně.

PROČ JE U NÁS STÁLE NEJHŮŘE V BÝVALÉM POHRANIČÍ?

V České republice nezaměstnanost mladých dosáhla v dubnu 20 procent, zatímco v březnu byla 19,8 a v únoru 19,4 procenta. Na úradech práce v Česku se na konci května hlásilo o místo 547 563 nezaměstnaných. To je téměř o 18 tisíc méně než před měsícem, ale o více než 65 tisíc více než před rokem. Nejvyšší nezaměstnanost eviduje Most (13,5 %), Bruntál, Ústí nad Labem, Karviná, Jeseník a Chomutov (11,5 %).

A to ze statistiky nevyplývá, že podobné ekonomické problémy má například Vítkovsko, které je jinak součástí bohatého okresu Opava. A tak paradoxně v Opavě jezdí trolejbusy zakoupené za evropské dotace, kterých se (myšleno dotací) bohužel silně nedostává oblastí Vítkovska či Budišovska, ekonomicky značně zanedbaným regionům, které jsou na tom stejně špatně jako Bruntál nebo Most. Tohle ovšem v Bruselu nikdo netuší.

Naopak nejmenší problémy s nezaměstnaností řeší Praha, Pelhřimov, Mladá Boleslav či Benešov, kde se nezaměstnanost pohybuje pod pěti procenty.

Není nějak podezřelé, že již tradičně jsou bývalé pohraniční regiony ekonomicky nejhorší? Neneseme si do dnešních dnů nějaké neblahé dědictví poválečného vývoje? Naprosto jistě.

Podívejme se o sto let zpátky, například do oblasti Nízkého Jeseníku (okresy Bruntál, Opava, Jeseník).

VŠICHNI TITO PODNIKATELÉ BYLI ÚSPĚŠNÍ, A ZAMĚSTNÁVALI TISÍCE MÍSTNÍCH OBČANŮ

Když horníci jeseničtí poslední den vyfárali na povrch a rozhlédli se krásnou krajinou, oseli jí lnem, doplnili pastvinami a fortel převzatý od podzemních skřítků využili k podnikání. Stali se tkalci, hutníky, zemědělci, továrníky a především obchodníky. Tato přeměna se neudála cestou neposkvřněného početí, ale co do významu byla **porovnatelná se vznikem kulturních elit minulých století, když první podnikatelé snesli srovnání s přeindustriální aristokracií a duchovenstvem (Martin Wiener).**

Jedeme-li dnes vlakem do Berlína, spěcháme po trati, kterou vybudovali Kleinové z Kociánova, malé osady u Loučné nad Desnou. Vzpomínkou na ně je i řada tunelů a silnic v Rakousku. Textilní podnikatelé z Krnova, Vrbna pod Pradědem, Bruntálu, Dvorců, Moravského Berouna, Budišova nad Budišovkou, Šternberka, Šumperka a dalších městeček byli známí na trzích v Haliči, ve Vídni v Itálii a dokonce i v Manchesteru. Továrník Hansel z Moravského Berouna založil filiálky dnešního Granitolu v Maďarsku, Německu, v Petrohradě a v Anglii. Franz Kolb zaplavil svými hracími skřínkami Rusko, Evropu a Jižní Ameriku. Johann Plischke získal zlaté medaile na výstavách v Mnichově, Londýně a Paříži. Jeho textilka ve Starém Městě dodávala výhradně na americký trh. Franz Heinz z Bruntálu dodával damašek a cvilín do celé Evropy a výhradně i na americký trh. Karel Polzer ze Dvorců byl dvorním dodavatelem břídlíce ze Dvorců. Je jí pokryt vídeňský Schönbrunn i maďarský parlament. Antonín Luft, starosta Bruntálu, byl výsadním dodavatelem technologií pro cukrovary a pivovary. A naopak – skotský hutník John Baildon, žák Jamese Watta, řídil železárny a hutě v Ondřejovicích, v Ludvíkově, v Haliči i ve Frýdlantě nad Ostravicí. A textilky ve Fulneku budoval Belgičan Jean - Francois Regnier. Tito lidé žili v místech našeho dnešního žití a zanechali stopy, které nazýváme geniem loci. Nejde o nic jiného, než ho probudit. Za první republiky živila tato oblast minimálně o jednu třetinu vyšší počet obyvatel zde usedlých, oproti dnešním stavům.

V 19. století začala v Bruntále podnikat rodina Marburgů. Gustav Marburg založil v roce 1878 textilní továrnu a roku 1892 jako první v oblasti zprovoznil strojní tkalcovnu. V roce 1913 zaměstnávala firma Gustav Marburg & Söhne 1 400 pracovníků na 450 tkalcovských stavech. Byla to polovina výrobních kapacit textilek Bruntálu. Bruntálsko bylo v té době centrem malých firem, obchodujících a kooperujících s Evropou, Asií i Amerikou. Vyrábělo zde 40 malých a středních továren. Dovolíme si vám připomenout jen některá jména těch, kteří se zasloužili o rozvoj podnikání na Bruntálsku v 19. století. Mnohá jména zakryl již prach zapomnění a člověku by se zdálo, že není nutné je oživovat. Ale je to nutné, chceme-li dobře žít.

Výroba skla je v oblasti spojena především s Vrbnem pod Pradědem. Zde v roce 1862 A. Richter založil první sklárnu, která vyráběla především sklo užité, později dekorativní, malované a broušené.

LIKÉR PRADĚD proslavil původně obec Světlou (část Světlé Hory), o níž máme první zmínku od roku 1267. V roce 1873 zde založil Fridolin Springer likérku vyrábějící bylinný likér. ALTVARER – URQELL (s názvem Praděd od roku 1925). Ve stejnou dobu zde založil Rudolf Wilhelm další likérnu (zanikla v roce 1939) vyrábějící ORIGINAL ALTVATER STERNARKE. A oba prosperovali. V roce 1852 byla v dnešní Břidličné (do roku 1949 Frýdlant nad Moravicí) založena velmi úspěšná přádelna na válcovnu cínových folií pro obalovanou techniku. Firma již předtím výroba cínové a olovené předměty. Tři roky poté byla zavedena výroba aluminiových plechů, duralaluminia pro letecký průmysl a staniolu. Od té doby patřila k předním, moderním evropským výrobcům. Stagnace nastala po II. světové válce.

A co FERSTER EDUARD (1811-1877) významný krnovský průmyslník v textilním průmyslu? Ve svém tkalcovském závodě zavedl listový stroj k výrobě vzorovaných tkanin, jimiž krnovští textiláci úspěšně ovládli trhy v alpských zemích. Má také značnou zásluhu o napojení Krnova na železniční síť.

Významným kameníkem byl FÖRSTER ALBERT (1832-1928) zakladatel jedné z největších kamenických firem v Rakousku- Uhersku. Založil ji v roce 1867 ve Zlatých Horách. Patřila k ní řada lomů a brusíren produkujících výrobky ze žuly a mramoru.

Vynikající podnikatelé GROHMANNOVÉ. Podnikali ve lnářství a niťářství. Josef Johann (společník firmy Rössler und Weiss) postavil v roce 1847 ve Vrbně pod Pradědem strojovou továrnu na lněné nitě vybavenou moderními anglickými stroji. V roce 1867 se stal šéfem firmy syn Quido Eugen Ferdinand, v roce 1874 zavedl výrobu bavlněných nití.

Další úspěšný místní podnikatel HANSEL MORITZ (1828-1902), rodák z Moravského Berouna, zakladatel dnešní akciové společnosti GRANITOL. Z malého tkalcovského podniku vybudoval strojní tkalcovnu, později využíval poznatků chemie k výrobě umělých kůží a nepromokavých

pláten. Založil v Moravském Berouně místní nemocnici a byl několik volebních období i starostou města.

A co flašinetáři KOLBOVÉ? Tato významná podnikatelská rodina se zabývala stavbou varhan a flašinetů. Franz Kolb (1843 -1922) založil v Pekařově (místní část dnešního Jindřichova) továrnu na hrací skříňky a flašiny. Tyto výrobky exportoval po celé Evropě, do Ruska i do Jižní Ameriky. Od roku 1884 nesla firma jméno Franz Kolb und Söhne, Orgelbauer, Beckengrund. Firmu později převzali jeho synové Josef, Franz a Johann, v roce 1940 byla činnost firmy zastavena. Synové zemřeli a vnuci museli do války.

Příkladem nám mohou být mnozí podnikatelé bruntálští. KURZWELL Friedrich (1840-1912)- bruntálský průmyslník, který studoval chemii na vídeňské polytechnice, v roce 1877 převzal rodinnou firmu v Bruntále – obchody se smíšeným zbožím, továrny na rosolku, likéry a barvy. V Miloticích nad Opavou provozoval známé barvírny bavlněné a vlněné příze. V letech 1887/88 starostou v Bruntále, byl také známým podporovatelem hasičských a tělovýchovných spolků a organizátorem místních peněžních a úvěrních ústavů.

PLISCHKE JOHANN PEREGRIN (1810-1892) – syn chudého ručního tkalce z Andělské Hory vstoupil do podnikání tím, že o nedělích prodával na bruntálském náměstí kyselku. V roce 1838 založil v Bruntále malou ruční tkalcovnu na hladká plátna a damašek. V roce 1867 vytvořil se svými syny firmu „ Johann Plischke und Söhne“, která svými tkalcovskými výrobky zdatně konkurovala na trzích v Brně, ve Vídni, v Pešti a v Praze. Významných ocenění se těmto výrobkům dostalo na světových výstavách v Mnichově, v Londýně a v Paříži. V roce 1872 založil stojní tkalcovnu ve Starém Městě u Bruntálu, který dodávala zboží výhradně na americký kontinent.

PLISCHKE ALOIS (1868 -1935) – syn Johanna Plischkeho, velmi vzdělaný a zkušený bruntálský podnikatel, v roce 1905 se oženil s dcerou majitele karlovarského hotelu Pupp. Společník textilních továren v Bruntále, v Nových Heřmínovech a ve Vídni. V letech 1897 – 1922 byl v Bruntále členem městského zastupitelstva, od roku 1919 do roku 1922 starostou Bruntálu, zasloužil se o hospodářský rozkvet města.

TLACH VINZENZ (1773-1837) – významný podnikatel, který založil se svými společníky v roce 1821v Ondřejovicích válcovnu. Těžili železnou rudu v Rejvízu, v Horním Benešově a v Malé Morávce. Vyráběli zinkový plech jako střešní krytinu, který vyváželi do Londýna, Berlína, Athén, Paříže, Amsterdamu a jiných světových metropolí. V roce 1836 založili měděný hamr v Albrechticích.

LUFT ANTONÍN – významný bruntálský podnikatel a veřejný činitel. Majitel strojní továrny na výrobu technologických zařízení pro cukrovary a pivovary (výsadní právo výroby z roku 1851). Tato jeho továrna v Mezině patřila nejen mezi úspěšné průmyslové podniky, i on sám byl velice aktivním mecenášem a podporovatelem nejrůznějších činností ve městě. Byl poslancem Zemského sněmu a v letech 1864-1876 starostou Bruntálu.

HEINZ FRANZ- (1812 Bruntál – 1886 Bruntál) – čestný občan města Bruntál (1878), v roce 1930 mu byl v Bruntále odhalen pomník od sochaře Josefa Obetha. Franz Heinz byl významným bruntálským podnikatelem – zavedl do svých textilek strojní pohon. Dodával textilní zboží (cvilink a damašek) do celé Evropy a do Spojených států. Byl poslancem Zemského sněmu, členem Slezské obchodní komory v Opavě a třicet let obecním radním v Bruntále. Proslul jako podporovatel (mecenáš) místního školství a charitativních organizací.

Není vám divné, že to nejde dnes?

TRADIČNĚ ZVEME NA KOZÍ MEJDAN

již po 13té během srpnového úplňku proběhne tentokrát od středy 21. srpna do neděle 25. srpna 2013 Kozí mejdan. Kulturně společenská slavnost věnovaná kozám a svobodomyšlnému způsobu života se koná na samotě Milkovice u Starých Hradů. Jde o polabskou bránu Českého ráje. Milkovice jsou de facto první kaňon s pískovcovým podložím. Statek je položen na jižním svazu s překrásným výhledem do kraje.



Kozí mejdan nemá předem stanovený program. Nejsou zde stánkaři, ochranky, pokladny, reklamy, dealeri. Přesto se hraje v podstatě nonstop na dvou podiích a to jak hudba různých žánrů a provedení tak i divadlo, případně autorská čtení. Na Kozím mejdanu může vystoupit v podstatě každý. Podmínkou je vlastní tvorba a radost. V Milkovicích je běžné, že se na místě dají dohromady muzikanti, kteří jinak spolu nehrají. Tedy přijet může i jednotlivec muzikant bez

svého hudebního tělesa. Kdo by chtěl u nás vystoupit může se ozvat a domluvit. Budeme rádi.

Děni na podiích se v živém přenosu již několikátý rok přenáší v rámci www.kozitelevize.cz. Kozí mejdan se koná na pastvinách, v sadech a stájích, které během roku patří především kozám, kozlům a oslíkům, jež celou dobu chováme pro radost svojí a okolí nikoliv na maso. Zvířátka se volně pohybují mezi návštěvníky slavnosti. To je taky důvod, proč se Kozí mejdan vyznačuje tolerancí a absencí odpadků a nedopalků. Zajištěny mimo popelníků, odpadkových košů, toalet, sprch a pitné vody je i bezmasá kuchyně, pekařské výrobky, zmrzlina, limo, víno a pivo Krakonoš 12°.

Určitou specifickou stránkou Kozího mejdanu je i to, že se samotní návštěvníci stávají de facto pořadateli. Tedy, nejprve je třeba postavit podia, bary, kuchyň. Usušit a sklídit seno z luk, kde se Kozí mejdan koná. Během všech dnů trvání slavnosti je možné se zapojit do prací kolem statku, které by nebylo možné v menším počtu lidí jednoduše udělat. Přijet je tedy možné i dříve a pomoci s prací kolem statku, zvířátek a přípravy Kozího mejdanu. Součástí aktivit Spolku přátel koz, která Kozí mejdan pořádá je i tvorba Kozího muzea. Máte li jakýkoliv předmět, text, knihu, článek, fotografii koz, kamzíků či kozorohu a chcete ho darovat do Kozího muzea, můžete jej přivést sebou nebo poslat poštou. Za veškeré dary v této věci děkujeme, stejně tak i za odkaz či tip. Se srdečným pozdravem a přáním prožití krásného léta

Za Spolek přátel koz [Stanislav Penc](mailto:Stanislav.Penc); Tel: 605/701081; Informace o milkovicích: www.milkovice.cz; Další informace o našich aktivitách: www.kozy.cz Děkujeme všem, kteří tento email přepošlou svým přátelům, jimž by se tato informace mohla hodit. Případné zveřejnění této informace na jiných internetových stránkách, nebo v médiích je vítána. Kdyby chtěl někdo pomoci rozlepit pár plakátů, případně rozdat nějaké letáčky na Kozí mejdan, stačí napsat emailem počet a adresu. Zašleme rádi. Letáčky jsou složeny do kapsy a plakáty formátu A2 na ležato. To samé platí i s možností vyvěšení nepromokavé plachty formátu 2x1,5 metrů na podobně zaměřené akci.

Nenechte si ujít a zkuste to i u vás:

Zemská výstava jižní Čechy - Horní Rakousko 2013

Letošní přeshraniční zemská výstava „Dávné stopy – nové cesty“ spojující dvě rakouská a dvě česká města slaví další úspěchy. Výstavu, kterou společně pořádají Jihočeský kraj a spolková země Horní Rakousko, již navštívilo 100 000 návštěvníků.

„Výstava nabízí jedinečnou příležitost zhlédnout velké množství cenných exponátů a poutavých instalací, které dokumentují společnou historii Horního Rakouska a jižních Čech,“ zdůraznil hornorakouský zemský hejtman, Dr. Josef Pühringer.

Jubilejní návštěvnící se stala paní Paula Müllerová z Bad Leonfelden, která využila pěkného odpoledne a navštívila Zemskou výstavu spolu se svým mužem při cyklovýletu do Freistadtu.

Cílem první přeshraniční zemské výstavy je představit prolínající se osudy dvou národů a přispět k upevnění vzájemných vazeb. Její brány se otevřely v dubnu 2013 a jednotlivé expozice budou k vidění až do listopadu v několika městech v jižních Čechách a Horním Rakousku. Český Krumlov, Vyšší Brod, Bad Leonfelden a Freistadt představí návštěvníkům expozice zaměřené na život v příhraničí, kulturní a umělecké poklady, rozvoj obchodu, hospodářství a další prvky, které ovlivnily vztahy Čech a Rakouska.

Zemská výstava se tak může stát příjemným programem při Vaší dovolené nebo víkendovém pobytu v jižních Čechách a Horním Rakousku. Je otevřena do 3. listopadu denně od 9 do 18 hodin.

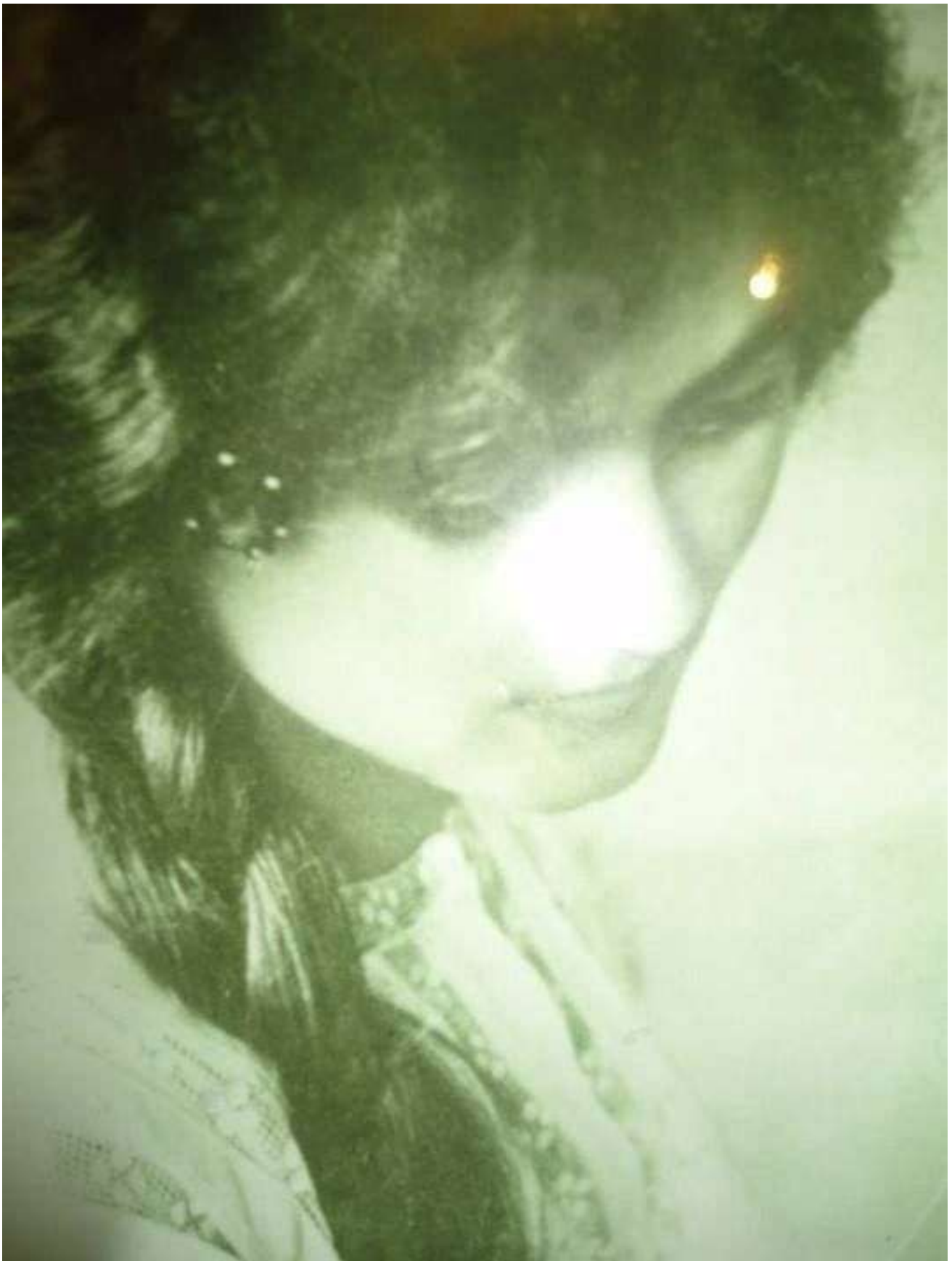
Webové stránky o výstavě

www.zemskavystava.cz/

www.landesausstellung.com/

www.klastervyssibrod.cz/

FOTO PRO DNEŠNÍ DEN



Víte, kdo je ta líbezná žena na snímku? Maryška. Maminka Bohumila Hrabala, která mu prý byla inspirací a múzou k Postřižinám.

PETROUŠKOVY PŘÍHODY (822)

Tahle příhoda je již trochu staršího data, ale vedrala se mi na mysl opět při letném sledování naší politické současnosti v souvislosti se zajímavě chápanou poslaneckou imunitou. Snažím se všem informacím vyhýbat, ale nejde to. Křičí to na vás z titulních stran novin, které již dávno nejsou střídme nebo dokonce konzervativní, televizní zprávy se již nerozlišují dle zaměření jejich redakcí – bulvární jsou všechny, jen některé o něco méně.

A tak mi přišla na mysl dávná zpráva z novin, která sice nebyla na předních stranách, avšak i ona sama byla hrůzná. Jistý polský občan Krystian Bala byl podváděn svojí ženou. Zjistil si jméno a bydliště jejího milence. Toho pak rafinovaně přepadl, svázal do kozelce a nechal ho tři dny takto svázaného hladovět. A určitě se mu vysmíval. Poté ho prachšprostě utopil v řece.

Jeho čin však dostal ještě hrůznější nádech. Krystian Bala napsal a vydal román, který se těšil velkému zájmu čtenářů - popsal v něm totiž všechny detaily této vraždy. Policie dlouho nemohla případ objasnit, až za pomoci psychologů došli k závěru, že takto mistrně napsaný román musí být dílem samotného vraha. Ten ovšem tvrdil, že nic takového neudělal, že román je naprosto čistou fikcí.

Jenže polští policisté se nedali obalamutit a úspěšný spisovatel dostal nakonec 25 let. Udělal samozřejmě chybu nejen vydáním románu, ale také tím, že mobil zavražděného prodal na burze. Ta chamtivost – nestačil mu honorář za úspěšný román.

Vrah sám se při soudním procesu hájil nepřičetnou žárlivostí, „*kteřá vstříkla do mého krevního oběhu virus úkladné vraždy*“, tvrdil. Ještě štěstí, že syndrom zpovědi pomocí románu není nakažlivý. Nemusel by fungovat pouze v případech usmrcení lidí, mohl by se týkat třeba podvodů, korupce, úplatků a podobně. Představte si, kdyby existoval takový spisovatelský virus, který by se pomocí nápoje mohl záměrně vpravit do organismu zamyšlené osoby, nebo spíše zamyšlených osob.

Bylo by to strašné. Přeplněná knihkupectví romány, otřesnými svou pravdivostí a policie by jen četla a četla. A konala. Čím více by přibývalo románů, tím více by ubývalo politiků. Nakonec by se museli různých funkcí ujmout negramotní. Otřesná představa, že?

Jenže ona zas tak otřesná není. Pokud by politici prokázali, že onen román napsali v budově parlamentní, vztahovala by se na ně imunita. Takže tudy cesta také nevede.

Dnes má svátek KRISTÝNA. Zítřka, ve čtvrtek JAKUB. V pátek ANNA/ANITA, v sobotu VĚROSLAV, v neděli VIKTOR/ALINA, v pondělí MARTA, v úterý BOŘIVOJ a ve středu IGNÁC. Nezapomeňte jim blahopřát.

